



@idealkent

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1519568

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 45, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-3, 1308-1342

# Kamusal İnsanı Yeniden İnşa Etmek

## Bir Araç Olarak Açık Kamusal Alan Etkinlik Rehberleri ve İstanbul/ Kurtuluş Semtine Yönelik Öneriler

Asude Bolat<sup>1</sup>

ORCID: 0000-0002-2111-7756

### Öz

Gruplar halinde yaşayan ve etkileşim halinde olan organizmalar olarak insan sosyal bir varlıktır ve iletişim, sosyalleşme/etkileşim, gruplara katılım, topluma ve mekâna aidiyet gibi sosyal ihtiyaçlara sahiptir. Bununla birlikte, metropol kentler kalabalıklaştıkça toplum birbiriyle olan bağlarını yitirmeye başlamıştır. Kentin özü olarak tanımlanmış olan mahallelerin günümüzdeki durumu da bu şekildedir. Kamusal hayatın çökmüş olduğu böylesi bir günümüz toplumunda 'kamusal insanın yeniden inşası' için insanların bir araya gelebileceği ortak zeminlerin oluşturulması gerekliliği doğmuştur. Topluluk inşa eden bir araç olarak görülen açık kamusal etkinlikler ve ritüeller, insanlara bir yere gelmeleri ve tekrar kullanmaları için sebepler vermekte; ortak bir paydada ve amaçta buluşabilmelerini sağlamakta, toplum ruhunu oluşturmada rol oynamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, öncelikle kamusal etkinliklere yönelik hazırlanmış uluslararası rehberleri analiz etmeyi, sonrasında İstanbul'un Şişli/ Kurtuluş semtine yönelik konsept etkinlik ve organizasyon rehberinin içeriğine yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, sosyo-mekânsal bir perspektifle etkinlik ve organizasyonları incelemekte olup, örneklem alan olarak seçilmiş olan ve gerek tarihi gerek kültürel açıdan özgünlüğe sahip bir semt olan 'Kurtuluş' semti özelinde öneriler sunması açısından öneme sahiptir.

**Anahtar Kelimeler:** Kamusal mekân yönetimi, sosyal sürdürülebilirlik, kent kimliği, toplum ruhu ve aidiyet

<sup>1</sup> Araştırma Görevlisi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, E-posta: bolat18@itu.edu.tr



@idealkent

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1519568

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 45, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-3, 1308-1342

# Reconstructing the Public Human

## Open Public Space Event Guides as a Tool and Suggestions for Istanbul/ Kurtuluş Neighbourhood

Asude Bolat<sup>2</sup>

ORCID: 0000-0002-2111-7756

### Abstract

*As organisms that live and interact in groups, humans are social beings and have social needs such as communication, socialization/interaction, participation in groups, and belonging to a community and place. However, as metropolitan cities have become more crowded, society has started to lose its ties with each other. This is the current state of neighborhoods, which are defined as the essence of the city. In today's society, where public life has collapsed, it has become necessary to create common grounds where people can come together for the 'reconstruction of the public person'. Open public events and rituals, which are seen as a community-building tool, give people reasons to come to a place and use it again; they enable them to meet on a common ground and purpose, and play a role in creating a community spirit. In this respect, the study aims to first analyze international guides for public events and then offer suggestions for the content of a conceptual event and organization guide for the Şişli/Kurtuluş district of Istanbul. The study examines events and organizations from a socio-spatial perspective and is important in terms of providing recommendations for the 'Kurtuluş' district, which has been selected as a sample area and is a district with both historical and cultural authenticity.*

**Keywords:** *Public space management, social sustainability, urban identity, community spirit and belonging*

---

<sup>2</sup> Research Assistant, Istanbul Technical University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, E-mail: bolat18@itu.edu.tr

## Giriş

*"Kendi içine kapanmış her insan, bütün öteki insanların kaderine ilgisiz bir yabancı gibi davranır... aralarına katılır ama onları görmez; dokunur ama onları hissetmez, yalnız kendi başına ve kendi için vardır. Ve bu şartlarda kafasında bir aile mefhumu kalmışsa bile artık bir toplum mefhumu yoktur."* (Sennet, 2019, s. 11).

Sennet (2019)'in 'Kamusal İnsanın Çöküşü' kitabındaki ilk cümleleri, bu çalışmanın çözmek için öneriler sunduğu temel problemi özetlemektedir. Maslow (1943), ortaya koymuş olduğu 'İhtiyaçlar Hiyerarşisinde' insanın temel ihtiyaçlarından birisini sosyal/toplumsal ihtiyaçlar olarak tanımlamıştır. Gruplar halinde yaşayan ve etkileşim halinde olan organizmalar olarak insan, sosyal bir varlıktır ve iletişim, sosyalleşme/etkileşim, gruplara katılım, topluma ve mekâna aidiyet, eğlence, öğrenme, deneyim edinme, çevreyle ve doğayla iç içe olma gibi sosyal ihtiyaçlara sahiptir (Bolat, 2022, s. 16). Bununla birlikte, 18. Yüzyılın ikinci yarısında başlayan sanayi devrimi ve beraberinde hızla büyüyen kentler büyük bir dönüşüm geçirmiş ve bu süreçte hem insan-mekân etkileşimi hem de sosyal/toplumsal ilişkiler negatif etkilenmiştir. Sennet (2019), Roma imparatorluğunun çöküş yıllarında, kamusal yaşamın formal bir yükümlülük olarak yerine getirildiğinden bahsetmektedir. Günümüz kentleri içinde durum benzerdir ve 'kamusal insanın çöktüğünü' söylemek yanlış olmayacaktır. 20. Yüzyılda, kentlerdeki bu toplumsal bunalımların çözümüne yönelik arayışlara ve yeni yaklaşımlara odaklanılmıştır. Bu yaklaşımlardan birisi de sosyal sürdürülebilirliktir.

Sosyal sürdürülebilirlik, ya da eş anlamlı olarak sürdürülebilir toplum, ilk olarak 1987 yılında Brundtland Komisyonu tarafından tanımlanan sürdürülebilirlik kavramının üç ayağından birisidir ve "toplumsal birlikteliği, etkileşimi ve düzeni bugün ve gelecekte sürdürmek" olarak tanımlanmakta olup; toplum üyeleri arasındaki sosyal etkileşimin varlığı, kolektif katılım, toplumsal güven ve toplumla olumlu bir özdeşleşme duygusu/aidiyet kavramlarıyla ilişkilendirilmektedir (Dempsey, Bramley ve Power, 2011, s. 293, 294). Mahalleler, ilişkilerin oluştuğu, yayıldığı, ayarlandığı, dönüştüğü, tecrübe edildiği bir alan olarak kentin temeli,

toplumsal, kültürel bir birimidir ve "kişinin başkasıyla yüzleşme ortamı; onunla belirli değerler etrafında bir ilişki başlatma alanıdır" (Alver, 2013, s. 23). Bu doğrultuda mahalleleri, sürdürülebilir toplumların yaratılmasında ve 'kamusal insanın yeniden inşasında' kilit rol oynayan, kentin özü olarak tanımlamak mümkündür. Mahalleler, özgünlüğünü barındırdığı kültür, benzer hayat tarzları, yakınlık, aşinalık, yardımlaşma ve dayanışmayla gelişen komşuluk ilişkilerinden kazanmaktadır. Mahallenin bu özellikleri, aslında insanların yere bağlılığını ve toplum duygusunu geliştirmekte ve bir mekânı 'yer' haline getirmektedir. Mahallenin bir diğer özelliği ise insanlara sosyalleşebilecekleri bir ortam sunmasıdır. Bilinmektedir ki, kamusal alanda birbirini tanımayan insanlar arasındaki iletişim ve etkileşim için bazı sebepler gerekmektedir. Çünkü bireyin özel alanını işgal etmeme, rahatsız etmeme gibi sosyal normlar mevcuttur. Bu sebeple, kamusal alanda insanların etkileşime girebilmesi, iletişim başlatabilmesi ve tek bir odağa olan ilgilerini beraber devam ettirebilmesi için karşılıklı ortak faaliyetler, ortak bir amaç ya da süregelen kamusal ritüeller gereklidir (Goffman, 2018; Han, 2022). Doğal olarak, toplum ruhunun oluşmasında, mahalle kültürünün yaratılmasında ve sürdürülmesinde, insanlara etkileşim ve iletişim ortamı oluşturulabilmesinde etkinliklerin ve ritüellerin rolü büyüktür. Alver (2013, s. 150)'e göre, "mahalle ortamında gerçekleşen etkinlikler, mahalleyi ortak bir mekânda, ortak değerler etrafında ortak eylemlerle bir araya getirmektedir. Bu etkinlikler mahalle bilincinin oluşumuna katkı sağlamaktadır." Bununla birlikte, açık kamusal etkinlikler, insanları belirli aktivite ve eylemlerle bütünleştirerek ve ortak katılım ile deneyimi mümkün kılarak sosyal bir anlam kazandırmakta ve mahallenin kimliğini güçlendirmektedir, yere ve topluma bağlılığı ve aidiyeti desteklemektedir (Greene, 1992).

"Sanayi kapitalizminin kentli kamusal kültüre girdiği" (Sennet, 2019, s. 36) 19. Yüzyılda, özelleşme toplum içinde de yer bulmuş ve burjuva toplumlar oluşmaya başlamıştır. Günümüze kadar gelen ve halen devam etmekte olan bu süreçte, göçün getirdiği köklerden kopma, hızlı nüfus artışı ve yoğunlukla beraber yabancıların ve yabancılaşmanın artması, hızla devam eden yer değiştirme ve kentsel hareketlilikler, kişilerdeki ve mekânlardaki hızlı değişimler ve süreğenliğin olmaması, teknolojiyle beraber gelen dijital iletişim gibi faktörler ( Alver, 2013; Sennet, 2019, Han, 2022), günümüz toplumlarını, birbiriyle konuşma hakkının olmadığı, kamusal alanın bir gözlem ve pasif katılım olduğu bir yapıya dönüştürmüştür. Metropol kentler kalabalıklaştıkça, toplum birbiriyle olan

bağlarını yitirmeye başlamış, yabancılaşmış ve atomize olmuştur. Modern hayat telaşesi içerisinde toplumlar narsistleşmiş ve mahrem toplumlar haline gelmişlerdir. Kentin özü olarak tanımlanmış olan mahallelerin günümüzdeki durumu da bu şekildedir. Belirtilen faktörlerin yanısıra, apartmanlaşma ve mahallelinin hızla değişen profili de mahalle kültürünü, tanışıklığı ve komşuluğu olumsuz etkilemektedir. Kamusal hayatın çökmüş olduğu böylesi bir günümüz toplumunda ‘kamusal insanın yeniden inşası’ için insanların bir araya gelebileceği ortak zeminlerin oluşturulması gerekliliği doğmuştur. 20. Yüzyılın ortalarına gelindiğinde, yabancılarla birliktelikten gelen deneyimin kişilik oluşumunda önemli olduğu görüşü kuvvetlenmiştir (Sennet, 2019). Topluluk inşa eden bir araç olarak görülen açık kamusal etkinlikler ve ritüeller, insanlara bir yere gelmeleri ve tekrar kullanmaları için sebepler vermekte; ortak bir paydada/amaçta/odakta buluşabilmelerini ve iletişime geçebilmelerini sağlamakta, bir ahenk ve ortak bir ritim ortaya koyarak toplum ruhunu oluşturmada rol oynamaktadır.

Amerika ve Avrupa ülkelerinde, açık kamusal etkinlikler bazı yeni şehircilik yaklaşımları içerisinde ele alınmakta ve kentsel mekâna entegre edilmektedir. Bunlardan ilki ‘taktiksel şehircilik’ yaklaşımıdır. Taktiksel şehircilik, kısa vadeli, düşük maliyetli ve ölçeklenebilir müdahaleler ile komşuluk/mahalle inşasını hedefleyen bir yaklaşımdır ve olası sokak tasarımı değişiklikleriyle ilgili deneyler yapmak ve girdi toplamak için düşük maliyetli malzemeler kullanma gibi hedefleri barındırır (URL 1). Bir diğeri ‘yer yaratma (placemaking)’ yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, kamusal alanların planlanmasının sadece onu kullanacak insanlar için bir şeyler yapmakla ilgili olmadığını, aynı zamanda bu insanlarla birlikte veya bu insanlarla aktif olarak ilgilenerek bir şeyler yapmak olduğu fikrini savunur. Yaklaşımın arkasındaki temel itici ilke ise, “Uzman, Topluluktur” ilkesidir (Kent, 2019, s. 130). Bu iki yaklaşım da içeriğinde kamusal etkinliklere atıf yapsa da etkinliğin kendisinden, etkinliğin insan ilişkileri ve insan-mekân ilişkilerine etkisinden ziyade etkinliğin gerçekleştirileceği mekânların tasarımına odaklanmıştır. Bu nedenle, odak nokta genellikle yerin kalitesini artıracak insani gelişme ölçeği arayışında, mahallelerin fiziksel gelişimi üzerinedir. Richard (2017) ise şehirleri ‘sadece etkinlikler için sahneler değil, aynı zamanda etkinlikler aracılığıyla üretilen yerler’ olarak tanımlamakta ve etkinliklerin ‘yaşanılan, deneyimlenen sembolik mekânlar’ yarattığını savunmaktadır. Richard (2017) ile benzer sosyo-mekânsal perspektiften bakan Stavrides (2016, s. 15,16),

‘müşterek mekânlar (common spaces)’ yaklaşımını ortaya çıkarmış ve müşterek mekânları ‘yeni paylaşım mekânları, iş birliğine dayalı yaşama pratikleri ve kollektif icatçığı destekleyen; yeni toplumsal yaşama biçimlerin yaratıldığı mekânlar, bir mekânsal ilişkiler toplamı olarak tanımlamıştır. Müşterek mekânlar sosyo-mekânsal deneyimlere odaklanarak toplumun kollektif deneyimlerini desteklemekte ve böylelikle mekâna sosyal bir anlam yüklemektedir.

Gerek mekânsal gerekse sosyo-mekânsal perspektiften olsun, 21. Yüzyıl Avrupa ülkeleri ve Amerika’sında açık kamusal etkinlik ve organizasyonlar, planlanması, programlanması, yönetilmesi ve mekânın yeniden düzenlenmesi/tasarlanması gibi birçok boyutuyla ele alınmakta ve yerel belediyeler tarafından etkinliklere yönelik konsept kent rehberleri hazırlanmaktadır. Türkiye’de ise ‘kentsel tasarım rehberleri hazırlama kılavuzu’ 2016 yılında yayınlanmış olup, kent rehberlerinin Türkiye’deki yerel Belediyelerin gündemine yeni girdiğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, Türkiye’de açık kamusal alanlardaki etkinlik ve organizasyonlara yönelik hazırlanmış bir kent rehberi ve bu konuda yapılmış akademik bir çalışma bulunmamaktadır.

Tüm bu gerekçeler neticesinde, bu çalışma öncelikle, etkinlik ve organizasyonlara yönelik hazırlanmış uluslararası rehberleri analiz etmeyi, sonrasında İstanbul’un Şişli ilçesinde bulunan Kurtuluş semtine yönelik konsept etkinlik ve organizasyon rehberinin içeriğine yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, sosyo-mekânsal bir perspektifle etkinlik ve organizasyonları incelemekte olup, örneklem alan olarak seçilmiş olan ve gerek tarihi gerek kültürel açıdan özgünlüğe sahip bir semt olan ‘Kurtuluş’ semti özelinde öneriler sunması açısından öneme sahiptir. Kurtuluş semtinin çalışma alanı olarak seçilmesindeki temel gerekçe, tarihi geçmişiyle öneme sahip; geçmişte ve günümüzde kozmo-kültürel yapısı olan özgün dokuda bir yerleşim yeri olması; günümüzde komşuluk ilişkilerinin halen yaşatılmaya çalışılması ve yapılan bireysel gözlemde, semtte yapılan sokak etkinliklerine katılımın oldukça fazla olmasıdır.

Çalışma 4 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, belirli kriterler doğrultusunda, en iyi uygulama incelemesi (best practice review) ile seçilmiş iki etkinlik rehberinin içeriği analiz edilmiştir. İkinci bölümde ise örneklem alan olarak seçilen Kurtuluş semtinin tarihi, sosyo-kültürel ve demografik yapısının geçmişten günümüze incelemesi yapılmış ve toplumun genel yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmanın üçüncü

bölümü, ilk 2 bölümün sentezini oluşturmaktadır. Bu bölümde, örnek rehberlerin içeriği ve kurtuluşun sosyo-demografik verileri sentezlenecek oluşturulmuş olan anketin bulguları tartışılmıştır. Anket, Şişli Belediyesi ve Şişli kent konseyindeki ilgili birimlere yapılmış olup, paydaşların semtte etkinlik ve organizasyonlara yönelik hizmet kalite düzeyleri ölçülmüştür. Çalışmanın son bölümü ise, bulgulardan yola çıkarak, semte yönelik konsept etkinlik ve organizasyon rehberinin içeriğine yönelik öneriler sunmaktadır.

## Yöntem

Bu çalışmada öncelikle, etkinlik ve organizasyon rehberlerine yönelik en iyi uygulama incelemesi (best practice review) yapılmış ve bütünlük, karşılaştırılabilirlik, iş birliğine dayalı yaşama pratikleri sunma ve kolektif deneyimleri destekleme kriterleri doğrultusunda (Bretschneider, Marc-Aurele ve Wu, 2004; Paddison ve Tiesdell, 2010), en iyi uygulama olarak New York ve Toronto etkinlik rehberi belirlenmiş ve incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci kısmında, Kurtuluş semtinin tarihi, sosyo-kültürel ve demografik yapısına yönelik tarihsel literatür okuması yapılmış; TÜİK'den mahalle bazlı talep edilmiş olan semtin 9 mahallesine yönelik demografik veriler analiz edilmiştir. Bu demografik veriler mikro veri olarak TÜİK'ten talep edilmiş; Kurtuluş semtinin 9 mahallesine ait nüfus, cinsiyet, yaş, hane halkı sayısı ve eğitim durumlarıyla ilgili verilere ulaşılabilmektedir. Bununla birlikte, göç durumu, memleket bilgisi, gelir dağılımına erişilememiştir. Tüm bu veriler ile, semtin ve mahallelerinin sosyo-kültürel yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır. TÜİK'ten elde edilen veriler Excel programı yardımı ile analiz edilmiş ve sayısal bilgiler mahalle bazlı yüzdesel oranlara çevrilmiştir. Böylelikle hangi mahallede daha fazla yaşlı nüfus olduğuna ya da hangi mahallenin eğitim seviyesinin daha yüksek olduğuna dair çıkarımlar yapılabilmek ve mahallelerin sosyal yapısı analiz edilmiştir.

Çalışmanın üçüncü kısmında, Şişli Belediyesi'nin düzenlemekte olduğu açık kamusal etkinlik ve organizasyonlara yönelik anket çalışması (Ek-1) yapılmıştır. Kurtuluş semtine hizmet eden yerel yönetim Şişli Belediyesi olduğu için, Şişli Belediyesi'nin çeşitli departmanları ile yapılan görüşmede etkinlik ve organizasyonların plan ve programında Kültür ve

Sosyal İşler Müdürlüğü ile Basın Yayın Müdürlüğü'nün yürütücü olduğu; buna karşılık, şehircilik ve plan proje müdürlüğünün bu sürece dahil olmadığı belirlenmiştir. Etkinlik ve organizasyonların programlanmasındaki paydaşlar ise, Kent Konseyi olarak belirtilmiştir. Belediyenin Etkinlik Koordinasyon ve Yönetim Ofisi bulunmamaktadır. Bu gerekçeler ile, anket Şişli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ile yapılmış ve Kent Konseyi ile yüz yüze röportaj gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması ile, Şişli/Kurtuluş'ta gerçekleştirilen etkinlik ve organizasyonların planı, programı, yönetimi ve içeriğinin örnek rehberlerdeki niteliklere sahip olup olmadığı tespit edilmiş ve hizmet kalite düzeyleri belirlenmiştir. Anket çalışması, kapalı uçlu sorulardan oluşan iki kategori şeklinde tasarlanmıştır. A kategorisinde, mukayeseli ölçeklerden çift mukayese ölçeği; B kategorisinde niteliğin ne düzeyde var olduğunu ölçmek adına maddeli değerlendirme ölçeklerinden 3'lü likert skalası kullanılmıştır (Arıkan, 2018). Anket soruları, en iyi örnek incelemesinde incelenmiş olan iki örnekteki, sosyo-kültürel aktivitelerin planlanması ve mekân yönetiminde sahip olması gereken kriterler baz alınarak oluşturulmuştur. Ölçekler, makalenin araştırmacısı tarafından hazırlanmış olup; soru türlerine göre 2 kategoriye ayrılmıştır. Alınmak istenen cevaplar 'kriterin mekânda sağlanıp sağlanmadığı' ve 'ne düzeyde sağlandığını' ölçmek olduğundan çift mukayese ölçeği ve 3'lü likert skalasının uygun olduğuna karar verilmiştir. Cevap seçenekleri, A kategorisinde evet (2 puan), hayır (0 puan); B kategorisinde Hepsi (2 puan), Bir kısmı (1 puan), Hiçbiri (0 puan) şeklinde kodlanmıştır. Bu kodlamalar ile paydaşların her birisinin 26 soruluk anketten alabileceği maksimum puan 52 olarak belirlenmiş ve 0-17 puan arası hizmet kalitesi açısından kötü, 18-35 puan arası hizmet kalitesi açısından orta, 36-52 puan arası ise hizmet kalitesi açısından iyi olarak tanımlanmıştır. Anketten alınan sonuçlar analiz edilmiş; anket belgesinde tablo gösterim ile ifade edilmiştir (Ek-1). Böylelikle, Şişli Belediyesi'nin açık kamusal etkinlik ve organizasyonlara yönelik hizmet kalitesi tespit edilmiştir.

### **Örneklem 1: New York Etkinlik Rehberi**

New York etkinlik ve organizasyon rehberinin amacı, New Yorklulara aktif, sağlıklı ve sürdürülebilir kamusal mekânlar ve yaşam tarzları sunmak, yolları, kaldırımları ve yaya meydanlarını harekete geçirmek, Pazarlar, kamusal sanat, performanslar ve diğer etkinlikler ile yaya etkinliğini artırmak; yerel işletmeleri desteklemek; sakinlerle kaynaklar arasında bağlantı kurmak; topluluğu, kültürü ve çeşitliliği



kutlamak ve içinde buldukları mekânların yerel mülkiyetinin teşvik edilmesi olarak belirtilmiştir (URL 2). Bu doğrultuda, rehber içeriğinin ana başlıkları aşağıdaki gibidir:

### *Programlama ve yönetim*

New York kentindeki tüm etkinlikler Belediyenin Etkinlik Koordinasyon ve Yönetim Ofisi tarafından koordine edilmektedir. Ofis, izin verilen tüm faaliyetler üzerinde gözetim sağlamakta; izin verme ile ilgili politikaların, prosedürlerin ve operasyonların koordinasyonuna yardımcı olmaktadır. Ayrıca, bölge sakinleri, topluluk kurulları ve iş geliştirme bölgeleri ile aktif iletişim sağlamak için doğrudan izin veren kurumlarla koordinasyon sağlamaktadır.

Kaldırım, sokak, cadde ve yaya plazalarındaki etkinlikleri DOT (Department of Transportation) ile SAPO (Street Activity Permit Office); parklarda yapılacak etkinlikleri ise DPR (Department of Parks and Recreation), HRPT (Hudson River Park Trust) ve BBP (Brooklyn Bridge Park Corporation) yönetmektedir. Bu mekânlarda gerçekleştirilecek etkinliklerin türü, yer seçimi, izinleri, başvuruları, değerlendirilmesi ve mekânsal organizasyonu bu ilgili birimler tarafından sağlanmaktadır.

Toplum temelli sivil toplum kuruluşları, gönüllüler, özel ajanslar paydaş olarak etkinlikleri düzenleyebilmekte ve finanse edebilmektedir (URL 3). Etkinlikler, paydaşların etkinliği düzenlemesi ve/veya finanse etmesine göre 3 kategoriye ayrılmıştır. İlki, topluluk temelli bir kuruluş tarafından başlatılan/düzenlenen ve finanse edilen etkinlikler, bunlar özellikle plazalar, kaldırımlar veya yollarda yapılması planlanan küçük ölçekli etkinliklerdir. Başvurular SAPO, DOT ve diğer ilgili kurumlar tarafından incelenmekte ve onaylanmaktadır. İkincisi, DOT'tan gelen açık bir çağrıya yanıt olarak topluluk temelli bir kuruluş tarafından başlatılan programlardır. Kuruluş, destek için fon sağlayan bir ajans programına başvurmaktadır. Başvurular SAPO, DOT ve diğer ilgili kurumlar tarafından incelenmekte ve onaylanmaktadır. Üçüncüsü ise Belediye tarafından başlatılan büyük ölçekli etkinliklerdir. DOT, belirli etkinlik rotalarını ve etkinlikleri, halka açık sanat enstalasyonları ve müzik, dans ve tiyatro performanslarıyla geliştirmek için topluluk temelli kuruluşlara, sanatçılara açık bir çağrı yapmaktadır. Programlama ortaklarının çabalarını desteklemek için finansman mevcuttur. Başvurular SAPO, DOT ve diğer ilgili kurumlar tarafından incelenmekte ve onaylanmaktadır.

Rehberde, paydaşların ve belediyenin görevleri de tanımlanmıştır. Bu tanımlamalara göre belediye;

- Katılımcı bir politika sergilemelidir.
- Teknik analizleri yapmalıdır.
- Etkinliklere yönelik mekânsal tasarımı ve uygulamayı yapmalıdır.

Paydaşların görevi ise şu şekilde tanımlanmıştır:

- Katılımcı bir politika sergilemelidir.
- Etkinlik boyunca ve sonrasında mekânın bakımını yapmalıdır.
- Tasarım sürecinin yönetilmesi.
- Sahadaki etkinliklerin ve organizasyonların programlaması.

### *Teknolojiyle entegrasyon*

Her bir etkinlik ve organizasyonun programına yönelik ek rehberler, uygulamalar ve materyaller için SAPO web sitesi (URL 4), DOT'un program web siteleri (URL 5) ve NYCparks web siteleri (URL 6) kullanılmaktadır. Bu siteler, etkinlik ve organizasyonların yönergelerini sunmakta ve online başvurulara ve ödemelere imkân vermekte; etkinlik ve organizasyonlar için uygun dönem, gün ve saatlerin seçilebilmesine yardımcı olmakta ve interaktif haritalar sunarak etkinlik yapılabilecek açık kamusal mekânları ve bu mekânların fiziksel parametrelerini sunmaktadır (URL 7).

Çevrimiçi platformlar, etkinliği düzenleyecek olan paydaşların yanı sıra etkinliğe katılmak isteyen kentlilerin etkinliklerden haberdar olabilmesi ve kendi ilgi alanlarına yönelik arama yapabilmeleri, ileri tarihli etkinlikleri inceleyebilmeleri açısından da geniş olanaklar sunmaktadır.

### *İzinlerin alınması*

SAPO ve DOT kuruluşuna dahil etkinlik başvuruları <https://nyceventpermits.nyc.gov> adresinden çevrimiçi olarak doldurulmakta ve gönderilmektedir. İzin formlarında, uygun etkinlik türlerinin görüntülenmesi ve seçilmesi; etkinlik bilgilerinin, etkinlik tarihleri ve zaman çizelgesinin verilmesi; etkinlik sponsoru ve etkinlik düzenleyicilerin iletişim bilgileri, etkinliğe yönelik yer seçimi bilgileri, sigorta ve

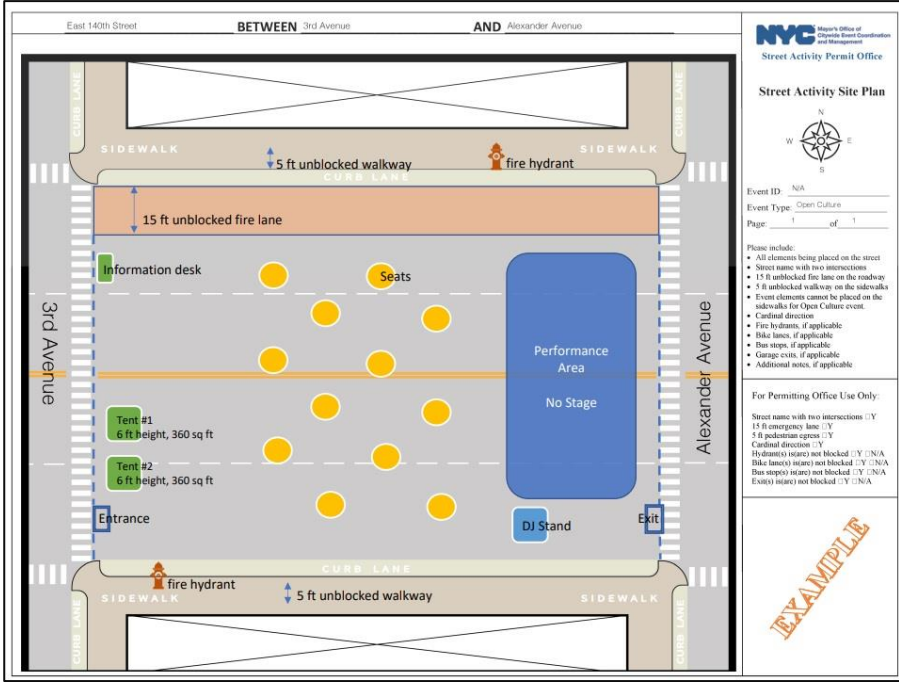
önerilen etkinliğin bileşenlerini özetleyen planlar ve çizelgeler, kurum (hazırlık) ve kaldırma işlemlerinin tarihleri ve zaman çizelgeleri, sahada bulunacak personel sayısı, kullanımları da dahil olmak üzere, etkinlik için kullanılacak tüm araçların ve tüm ekipmanların sayıları ve boyutları, mekân kullanımı için önerilen ayrıntılı saha planı istenmektedir.

### ***Başvurular ve Saha Planları***

Etkinliklerin düzenlenmesi için başvuru formları oluşturulmuş olup, bu form [www.nyc.gov](http://www.nyc.gov) adresinden temin edilmekte, çevrimiçi olarak doldurulmakta ve SAPO ya da DOT'a mail yoluyla iletilmektedir. Başvuru formlarında, organizasyonun adı, türü, sorumlu kişilerin iletişim bilgilerini içeren kurumsal bilgiler; il, ilçe, mahalle ya da topluluk olarak hizmet verdiği alan, organizasyon kapasitesi ve organizasyona dahil personel hakkında bilgiler; organizasyonun misyonunun, tarihçesinin ve temel faaliyetlerinin tanıtımı, program maliyetleri, idari masraflar, ekonomik ve sosyal kalınma için ayrılan bütçe, materyal ücretleri gibi organizasyon bütçesinin detaylı içeriği, önerilen organizasyonun saha planı, olması istenilen/ önerilen mekânın tanımlanması ve olası etkinliklerin detaylı açıklanması, kamu için nasıl daha iyi hizmet verilebileceğinin ve yararlarının açıklanması istenmektedir.

Başvurularda istenilen saha planlarında ise, etkinlikte kullanılacak tüm elemanların etkinlik mekânına yerleştirilmesi, etkinlik mekânının sınırlarının tanımlanması, karayolu üzerinde 15 ft engellenmemiş yangın şeridi bırakılması, kaldırımlarda 1,5 metrelik engelsiz yürüme yolu ayrılması, mevcut yangın hidrantlarının konumu, varsa bisiklet yolları, otobüs durakları ve garaj çıkışlarının plan üzerinde tanımlanması istenmektedir (Şekil 1).

**Kamusal İnanı Yeneden İnıa Etmek**  
**Bir Araç Olarak Açık Kamusal Alan Etkinlik Rehberleri ve İstanbul/ Kurtuluş Semtine Yönelik Öneriler**



**Şekil 1.** Etkinlik Koordinasyon ve Yönetim Ofisinin Sokak Aktivitelerine Yönelik Örnekle Saha Planı ([https://www.nyc.gov/assets/cecm/site\\_plan](https://www.nyc.gov/assets/cecm/site_plan)).

### **Etkinliklerin seçilmesi**

Etkinlikler, DOT ve SAPO temsilcilerinden oluşan bir komite tarafından her başvuruyu 100 puanlık bir ölçekte aşağıdaki kriterlere göre incelemekte ve seçmektedir.

*Kamusal alan yetersizliğı olan öncelikli alanlar/ 30 puan.*

*Toplumu öncelikle- kamu yararı / 20 puan.*

*Etkinliğıin bağılamla ilişkisi/ 20 puan.*

*Organizasyon yönetimi/ 20 puan.*

*Kalkındırma bölgelele/ 10 puan.*

### **Etkinliklerin sınıflandırılması ve türlele**

New York kenti etkinlikleri düzenleyen ve finanse edenlere göre, etkinliğıin temasına göre, etkinliğıin düzenlenme periyoduna göre, etkinliğıin büyüklüğüne göre ve işlevine göre 5 farklı kategoride sınıflandırılmıştır.

*Düzenleyen ve finanse edenlere göre:* Toplum tarafından düzenlenen ve finanse edilen etkinlikler (blok partileri, çevre temizliği, sağlık fuarı, pazarlar, yaya plazası etkinlikleri, sokak panayırı, oyun sokakları), Toplum tarafından düzenlenen ve DOT tarafından finanse edilen etkinlikler (dönemlik sokak etkinlikleri, DOT sanat programları, tek günlük plaza etkinlikleri, hafta sonu yürüyüşleri), DOT tarafından düzenlenen ve finanse edilen etkinlikler (Büyük ölçekli yıllık etkinlikler: Yaz Sokakları, Arabasız Dünya Günü) (Şekil 2).

*Etkinliğin işlevine göre:* Sivil etkinlikler (sanatsal ve kültürel performanslar, eğitim toplantıları), yardım etkinlikleri (bağış toplanan ve mal bağışlanan sokak etkinlikleri), ticari etkinlikler (ürün, şirket ya da hizmetin tanıtıldığı ve/veya satıldığı sokak ve plaza etkinlikleri) (URL 8), eğitim etkinlikleri (doğal ve yapılı çevre eğitimleri: doğa oyunları, yaban hayatıyla etkileşim turları, doğal hayatı deneyimleme/ gözlem turları), (URL 9)

*Etkinliğin temasına göre:* Kamusal sanat, el sanatları, spor, özel günler (yeni yıl, şükran günü gibi), kültürel etkinlikler, eğlence, topluluk toplantıları, dans, film, konser, açık spor, bahçivanlık, doğa yürüyüşü, yerel kararlara katılım (shape-up NYC gibi), topluluk konuşmaları, gönüllülük, yaban hayatı, bisiklet turları, festival, buz pateni, koşu, yaşlılara yönelik etkinlikler, çocuklara yönelik etkinlikler, engellilere yönelik etkinlikler, tiyatro, voleybol, atölye etkinlikleri (URL 10).

*Etkinliğin büyüklüğüne göre:* Küçük ölçekli sokak etkinlikleri (promosyon malzemeleri, kırmızı halı, çadır(lar) yerleştirmek veya bir aracın teşhiri için kaldırım şeridinin veya kaldırımın kullanılması; veya bir ticari/tanıtım etkinliği), orta ölçekli sokak etkinlikleri (yaya ve/veya araç trafiğini etkileyen bir ticari/tanıtım etkinliği veya bir hayır etkinlikleri ve bir kaldırımda ya da kaldırım şeridinde önemli ölçüde kurulum gerektiren, çadır, gölgelik, sahne platformu, tribün, inceleme standı, açık hava bandosu vb. elemanları barındıran etkinlikler), büyük ölçekli etkinlikler (tüm sokağın kapatılmasını kapsayan, çevredeki topluluk ve araç ve/veya yaya trafiği üzerinde kapsamlı bir etkiye sahip olan bir ticari/tanıtım etkinliği veya bir hayır etkinliği olan sokak etkinlikleri) (URL 11).

*Düzenlenme periyoduna göre:* Günlük etkinlikler, haftalık etkinlikler, mevsimlik/dönemsel etkinlikler, yıllık etkinlikler (URL 12).

## Örneklem 2: Toronto Etkinlik Rehberi

Toronto, her yıl şehrin canlılığına katkıda bulunan binlerce etkinliğe ve festivale ev sahipliği yapmaktadır. Yerel blok partilerinden uluslararası şampiyonluklara kadar çeşitli ölçeklerde etkinlikler programlamakta; toplulukları bir araya getirmektedir. Etkinliklerin amacı Toronto'nun marka değerinin artırılması, kamusal fayda yaratılması, toplumsal bir aradalığı ve toplum ruhunun desteklenmesidir.

### *Programlama ve yönetim*

Toronto kentindeki etkinlik ve organizasyonlar Etkinlik Destek Sektörü, Ekonomik Kalkınma ve Kültür Bölümü tarafından planlanmaktadır. Toronto'da kamu mülkü üzerinde bir etkinlik veya festival planlamak, çeşitli belediye birimlerinden bilgi ve iş birliği gerektirmektedir. Planlama sürecinde etkinlik organizatörlerine yardımcı olacak finansmanlar mevcuttur. Toronto Önemli Etkinlik Yatırım Programı (TSEIP), etkinlikler için teklif verme ve ev sahipliği stratejisini desteklemekte ve fon sağlamaktadır. Fon kapsamına giren harcamalar; sanatçılara, müzisyenlere, sanatçılara, ünlülere, özel konuklara, önemli sporculara ve konuşmacılara ödenen ücretler, programlama ve üretim maliyetleri, çevre dostu hizmetler, erişilebilirlik hizmetleri, gönüllü eğitim, kitle anketleri, araştırma veya ekonomik etki çalışmaları, çeviri maliyetleri, etkinlik reklam, promosyon ve pazarlama maliyetleri, mekan ve tesis kiralama, güvenlik, sanitasyon ürünleri ve servis otobüsleri gibi saha hizmetleri, Toronto Belediyesi izinleri, hizmetleri ve ücretleri olarak belirtilmektedir (URL 13). Toronto kentinde, etkinliklere yönelik fon desteği belirlenmiş bazı kriterlere göre derecelendirilmektedir. Bu kriterler aşağıdaki gibidir:

- Sosyal Kalkınma
- Ekonomik Canlılık
- Çevresel Sürdürülebilirlik
- Kentsel Tasarım
- Kültürel Canlılık

### *Teknolojiyle entegrasyon*

Toronto Belediyesi, kentlilerin etkinlik ve organizasyonlara kolay erişimini sağlamak için 'e-Fun' programını geliştirmiştir. Program, mevcut etkinlik türleri, yaş aralığı, lokasyon, bölge, tarih ve saat, günün belirli zamanları (sabah/öğle/akşam/gece) ile yılın belirli mevsimlerine göre, günlük aktiviteleri çevrimiçi olarak bulmaya ve kaydolmaya yardımcı

olmaktadır. Bunun yanı sıra, belediye çevrimiçi festival ve etkinlik takvimine sahiptir. E-Takvim ile, etkinlik kategorisi, etkinlik teması, etkinliğin ücretli olup olmaması, etkinliğin erişilebilir bir mekânda olup olmasına göre anlık ve ileriye dönük etkinlik aramaları yapılabilmekte ve takvimle entegre harita sayesinde etkinliğin düzenleneceği lokasyon hakkında bilgi alınabilmektedir (URL 14).

### *İzinlerin alınması*

Toronto'da düzenlenen kamusal açık mekân etkinliklerinde izin süreci, etkinliğin kapsamına ve incelenen etkinlik parametresine göre değişmektedir. Genel olarak, birimlerce izin süreçleri 6-8 hafta olarak belirtilmiştir. Sağlık, yangın, acil durum, atık yönetim ve rekreasyon birimlerine yapılan başvurulardan ücret talep edilmemektedir.

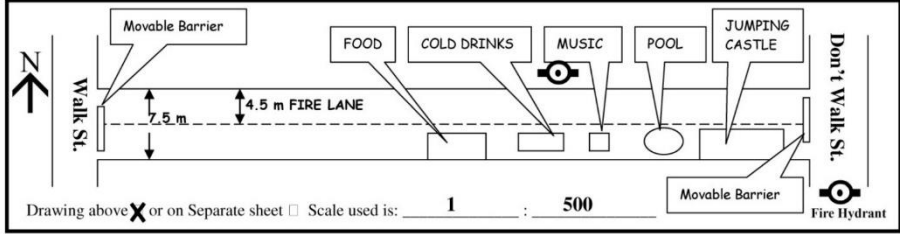
Etkinlik ve organizasyonların planlanmasında, izinlerin alınması gereken konular ise şu şekildedir: alkol, cihazlar, hayvanlar, köprü afişleri, gösteriler ve mitingler, elektrik altyapısı, acil durum planlaması, film izinleri, havai fişekler, açık havada yanıcı ve özel efektler, yiyecek ve içecekler, çöp ve geri dönüşüm – katı atık yönetimi, oteller ve ağırlama, bildiriler/parşömenler/bayrak çekme ritüelleri, gürültü amplifikasyonu – yönetmelik muafiyeti, geçit törenleri, parklar, ormanlık ve dinlenme tesisleri izinleri, kamu mülkiyetine ilişkin afişler, yol ve kaldırım – sokak etkinlikleri, ürün-mal satışı (vending), sokak ve caddelerin kapatılması, su/atıksu yönetimi (URL 15).

### *Başvurular ve Saha Planları*

Toronto'da etkinlik başvuru formları, her bir etkinlik için ayrı ayrı düzenlenmektedir. Bu formlar, çevrimiçi olarak doldurulduktan sonra, başvuru etkinliğin düzenlenmiş olduğu semtin belediyeye bağlı semt ofislerine teslim edilmektedir (URL 16, bkz. Street event application form).

Başvurularda, başvuran kuruluşun bilgileri, etkinliğin ismi, türü, tanımlanması, etkinliğin önerildiği lokasyon, etkinlik günleri ve saatleri istenmektedir. Bu bilgilerin yanı sıra, yerleştirilmiş herhangi bir ekipman veya mobilyanın yerini, acil durum şeridini (boyutlu), çekmeyi (set-backs) ve boyutlarını gösteren saha planı, bölge sakinlerine etkinlik hakkında bilgi vermek için bildirim formu, acil eylem planı, trafik yönetim planı, atık yönetim planı, alkol satışı halinde Belediye Meclisi ve Ontario Alkol Komisyonu'nun (AGCO) onayı, 60 m<sup>2</sup> aşan herhangi bir çadır,

tribün, sahne veya diğer yapılar için inşaat ruhsatı ve gürültü muafiyet formu talep edilmektedir. Sokak etkinlikleri için başvurular, lokal yollar için 8 hafta, toplayıcı yollar için 12 hafta, caddeler için 16 hafta ve otopanlar için (Express way) 52 hafta öncesinden yapılması istenmektedir.



**Şekil 2.** Yerel sokak ve topluluk etkinlikleri kategorisinde blok partisi- sokak etkinliği örnek saha planı (<https://www.toronto.ca/business-economy/industry-sector-support/events/criteria-definitions-and-examples/>).

### ***Etkinliklerin seçilmesi***

Etkinlikler, stratejik kabul İlkelerine göre değerlendirilmekte ve puan verilmektedir. Beş kategori, nihai bir puan oluşturmak için aşağıdaki şekilde ağırlıklandırılmaktadır:

- Etkinlik ve organizasyonun gerçekleştirileceği konum/mekân–yüzde 15*
- Toronto’yu temsil eden/tanıtan etkinlikler–yüzde 15*
- Tasarımın öncelenmesi– yüzde 25*
- Maliyetlerin, kaynakların ve risklerin yönetimi–yüzde 15*
- Tüm Torontolular için kamusal fayda–yüzde 30.*

### ***Etkinliklerin sınıflandırılması ve türleri***

Toronto’da etkinlikler 3 kategoride sınıflandırılmıştır. Bunlar, ölçeğine/büyüklüğüne göre etkinlikler, işlevine göre etkinlikler ve temasına göre etkinliklerdir (URL 17,18).

*Ölçeğine/büyüklüğüne göre etkinlikler:* Mega Etkinlikler (Olimpiyat Oyunları (Kış veya Yaz), Dünya Fuarı, FIFA Dünya Kupası), A kategori etkinlikler (Dünya Gençlik Günleri ve Papalık Ziyareti, 100. Gri Kupa Festivali), B kategori etkinlikler (Honda Indy, Luminato, Pride Festival, Taste of the Danforth, Toronto Karayip Karnavalı, Toronto Uluslararası Film Festivali), C kategori etkinlikler (Kanada Günü Etkinlikleri, Khalsa Günü, Sporting Life 10K, Toronto Ribfest, Woofstock, Ride for Heart), D kategori etkinlikler (Festival on Bloor, Himalayan Festival, Toronto Chal-



lenge, Turkish Festival), yerel Sokak ve topluluk etkinlikleri kategorisi (Yerel blok partileri, futbol turnuvası, lise geçidi).

*İşlevine göre etkinlikler:* Sanat etkinlikleri (resim sergileri, dans gösterileri, konserler, canlı performanslar, açık hava film gösterileri), kutlamalar, yardım etkinlikleri, kültürel etkinlikler (tarihi mekân gezileri, turlar, tarih ve kültür konsepti seminerler), spor etkinlikleri (bisiklet, yürüyüşler, koşular), çevre etkinlikleri (doğa yürüyüşleri, yaban hayatı gözlem), gıda etkinlikleri (pazarlar, kermesler), aile-çocuk etkinlikleri (yetişkin ve çocuk oyunları).

*Temasına göre etkinlikler:* Kanada günü, Çin yeni yılı, kültürel erişim noktası programı (cultural hotspot program), paskalya, aile günü, babalar günü, cadılar bayramı, tatil etkinlikleri, mart tatili, anneler günü, yeni yıl, geçit günleri, anma günü, Aziz Patrick günü, şükran günü, sevgililer günü, Victoria günü.

### **Kurtuluş (Tatavla) Senti: Şişli, İstanbul.**

Tatavla kelimesinin kökeni Rumca 'stavli', 'ta tavla' yani ahır kelimesinden gelmektedir. Türkçe 'at tavalası' kelimesi, zaman içinde Rumlaşarak 'ta at tavla' şeklinde söylenir olmuştur (Türker, 1998, s. 12). 1929'da meydana gelen büyük yangından sonra, yangından kurtuluşu simgelemesi adına semtin ismi 'Kurtuluş' olarak değiştirilmiştir (Türker, 1998, s. 100).

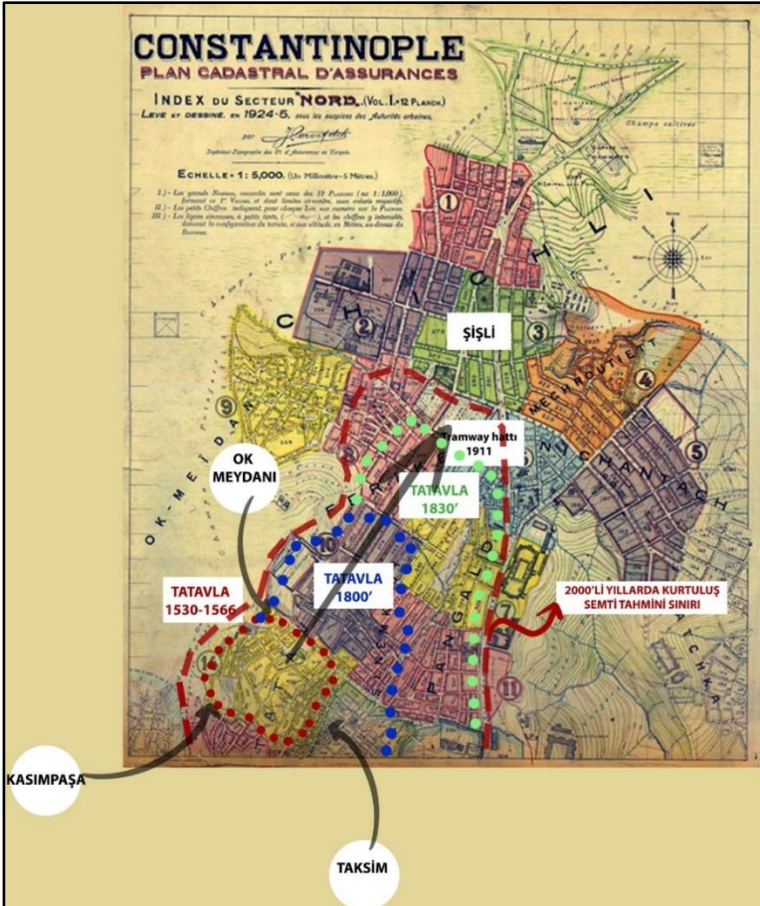
### ***Kurtuluş'un konumu ve geçmişten günümüze semtin gelişimi***

İstanbul'un fethinden sonra Tatavla'ya yerleşim, Sultan Süleyman devrinde tahminen 1530'larda başlamıştır. 1530-1566 yılları arasında çoğu Sakız Adası'ndaki Hristiyan-Rum denizcilerden oluşan esirler - Kasımpaşa tersanesine yakın olmasından dolayı- Tatavla'da kendi mahallelerini oluşturmaya başlamıştır (Türker, 1998, s. 13) ve Tatavla, üzerine kurulduğu tepenin Okmeydanı, Kasımpaşa ve Taksim yamaçlarına yayılmıştır (Türker, 1998, s. 12).

1800'lü yıllarda, II. Mahmut döneminde G. Simmons adlı İngiliz tüccara çiftlik kurması için Dolapdere'ye kadar uzanan bir alan bağışlanmış ve bu faaliyet bölgede 'Sinemköy' adlı yerleşimin kurulmasına sebep olmuştur (Irmak, 2017, s. 23). Bu dönemde Tatavla'nın da çok kalabalıklaşmasıyla beraber semt Sinemköy- Dolapdere kısımlarına doğru yayılma göstermiştir (Türker, 1998, s. 12).

1831 büyük Pera Yangınından sonra, Pera halkı şimdiki Elmadağ, Harbiye, Pangaltı ve Feriköy tepelerine doğru kaymıştır (Irmak, 2013: 24). Sinemköy İngiliz Levanten damgası taşırken, Pangaltı İtalyan ve Fransız levanten bölgesi olarak gelişmiştir.

Pangaltı, ismini İtalyan göçmen Giovanni Battista ‘Pancaldi’ den almıştır (Marmara, 2000). Zaman içerisinde açılan yeni yerleşim yerleriyle büyüyen Kurtuluş, 1911 yılında Tatavla/Kurtuluş Caddesi’ne açılan tramvay hattı ile Kasımpaşa yönünden Şişli tarafına hızlı bir yayılma göstermiştir (Irmak, 2017, s. 25) (Şekil 3).



**Şekil 3.** Kurtuluş Semtinin Tarihsel Gelişimi (Pevitich Haritaları: 1924 yılı 1:5000 ölçekli Şişli Kadastral Planı’ndan düzenlenmiştir).

### Geçmişte Tatavla Semtinin Sosyo-Demografik Yapısı

Tatavla semtine ilk yerleşenler (1530-1566) Ege, Akdeniz, İyonya Adaları ile Mora yarımadasından getirilen denizci savaş tutsakları ve kölelerdir. Ayrıca, Sakız adalı, Mikonoslu, Kıbrıslı kölelerden de bahsedilmektedir (Hristodulu, 2013). 19. yy. ortalarına kadar fakir bir Rum işçi mahallesi olan Tatavla, bu tarihten sonra, İstanbul'un en kalabalık ve zengin Rum topluluğunu barındırmıştır. Mahalle, Pera'daki Frenk yaşıntısının karışımı bir kültüre sahip, yaklaşık 20.000 nüfusludur (Türker, 1998, s. 11). 19. yy. ortalarına kadar mahallenin neredeyse tamamının Rum olduğu bilinmektedir. Tatavla Rumları, ilk yerleşimden birkaç yüzyıl sonra Ege adalarından gelenler ile İstanbul Rumlarının karışması sonucu 'Doğu-Batı karışımı' bir hayata sahip olmuşlardır (Türker, 1998, s. 21). 19. yy. ortalarından sonra ise Sinemköy İngiliz Levantenlerinin yoğunlaştığı; Pangaltı ise İtalyan ve Fransız Levantenlerin yoğunlaştığı yerler haline gelmiştir. Bu tarihten itibaren, Tatavla'da Ermeni, Yahudi ve Levantenlerin beraber yaşadığı bilinmektedir (İrmak, 2017, s. 24). Türkler ise bu semte 20. yy. başlarına kadar adım atmamıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra, kentleşmenin etkisi, bölgenin ve İstanbul'un da hızlı büyümesiyle beraber mahallede hızlı bir Türk nüfusu artışı olmuştur (Türker, 1998, s. 18).

Bölgedeki ilk Tatavlalıların, denizcilikle-tersanecilikle uğraştığı (Hristodulu, 2013, s. 41); Tersane dışında, Sakız adasından gelen Rumların birçoğunun Tüccar olduğu bilinmektedir (ayakkabıcı, meyhaneci, mezeci, balıkçı, terzi vb.). Tatavla özellikle ayakkabıcıları ve meyhanecileri ile ün salmıştır (Hristodulu, 2013, s. 43). 20. yy. başlarına gelindiğinde ise, Tatavla'da oturanların bir kısmının tüccar, banker, banka memuru, mağaza sahibi ve öğretmen olduğu kaynaklarda yer almaktadır (Türker, 1998, s. 21).

### *Geçmişte Tatavla Semtinde Kamusal Hayat: Etkinlikler*

Hristodulu (2013, s. 39), Tatavlalıları 'keyifli, canlı, şarkıya, müziğe, eğlenceye, gösterilere, panayırlara, bayramlara düşkün' olarak tarif etmektedir. Türker (1998, s. 21) ise, akşamcılığa, eğlence ve dansa düşkün olduklarını belirtmiştir. Özellikle, yaz gecelerinde meze ve müzikler eşliğinde bağ ve bahçelerde başlayan alemler; kış aylarında ise balo ve müsamereler düzenlendiği bilinmektedir (Türker, 1998, s. 22). Meyhanecileri ile ünlü olan Tatavla'da orkestralar ve danslar eşliğinde renkli gece hayatı olduğu belirtilmektedir (İrmak, 2017, s. 27). Müziğin yansısı, Tatavla Türkiye'nin ilk sistematik spor kulübünün kurulduğu yerdir ve

eğitim ve spor amaçlı çok sayıda derneğe ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca Tatalva'da 1870'lerden itibaren çeşitli amatör ve profesyonel tiyatro toplulukları tarafından temsiller verilmiş; manzaralı bir bahçesi olan yazlık tiyatrodan oyunlar sergilenmiştir (Irmak, 2017, s. 29-32). Tatalva'nın yaklaşık 500 yıl devam ettirilen en büyük ve bilinen etkinliği Tatalva Karnavalı (Baklahorani)'dir. 'Temiz Pazartesi' anlamına gelen Baklahorani Karnavalı 'Büyük Perhiz' den önceki son pazartesi düzenlenen geleneksel bir karnaval eğlencesidir. Türker (1998)'e göre; 'Bu karnavalda, maskeler takılır, fol müzikler eşliğinde Rum oyunları oynanırdı. Karnaval, Pangaltı Katolik mezarlığında başlar ve Kurtuluş caddesi boyunca Ayios Dimitrios Kilisesi'ne kadar devam ederdi.'

### *Günümüzde Kurtuluş Semtinin Sosyo-Demografik Yapısı*

21 Ocak 1929 tarihinde gerçekleşen ve fiziksel yetersizlikler ile hava şartları nedeniyle kısa sürede yayılmış olan "Büyük Tatalva Yangını", semtin hem kültürel hem fiziksel olarak büyük bir değişim geçirmesine sebep olmuştur. Bu yangından sonra, 1930-1950 yılları arasındaki Tatalva nüfusunun yine büyük çoğunluğunu Rum nüfus oluşturmakla birlikte, süreç içinde farklı azınlık grupları ve Türkler de semte yerleşmeye başlamıştır.

Kurtuluş'ta geçmiş yıllarda yoğun olarak Rumlar yaşasa da günümüzde gayrimüslim azınlığının çoğunluğunu Ermeni toplumu oluşturmakta (Döner, 2019) ve bugün Kurtuluş'ta 500 civarında Rum yaşadığı tahmin edilmektedir (URL 19). Günümüzde ise kozmopolit kültür grubunun az sayıda Rumlardan ve Türk, Ermeni, Yahudi, Kürt, Suriye, Irak, İran ve Nijeryalılarından oluştuğu belirtilmektedir (Erin, 2014, s. 71).

Bununla birlikte, Kurtuluş semtinin sosyal ve demografik yapısına yönelik analizler yapabilmek adına TÜİK'ten Kurtuluş semti içerisinde olan 9 mahalle (Hacıahmet, Yenişehir, Bozkurt, Duatepe, Ergenekon, Eskişehir, Feriköy, Yayla, İnönü) için ortalama ekonomik gelir, etnisite/etnik köken, nüfusa kayıtlı olduğu il ve ülke, oturan semtten memnuniyet durumu, oturan semtteki ikamet süresi, sosyal, kültürel ve spor etkinliklerine katılım durumu eğitim durumu, cinsiyet dağılımı, yaş dağılımı, nüfus, aile büyüklüğü verileri talep edilmiştir. Bu talep doğrultusunda yalnızca 2008 yılı eğitim durumu bilgileri ile 2021 yıllarına ait cinsiyet dağılımı, yaş dağılımı, nüfus ve aile büyüklüğü verileri alınabilmiştir.

### *Günümüzde Kurtuluş Semtinde Kamusal Hayat*

#### *Komşuluk*

Döner (2019, s. 166), günümüz Kurtuluş'undaki sosyal ve kültürel yapıya ışık tutmak amacıyla, Mahallede yaşayan Ermeni, Yahudi ve Rumlarla görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerde, Rum bir Tatavlı semtini 'eski bir tarihe sahip olması, kozmopolit özelliği, canlılığı, heyecanı, her daim cıvıl cıvıl olması, çok bereketli bir semt olması nedeniyle çok sevdiğini' belirtmiştir.

Geçmişteki Rum nüfusun yoğunluğu, semti, İstanbul Rum mutfağının en yaygın olduğu semt haline getirmiştir. Özellikle Noel ve Paskalya zamanı İstanbul'un başka hiçbir semtinde görülmeyen hareketlilik, sosyalleşme Kurtuluş Caddesi'nde yaşanmaktadır. Semt, sahip olduğu çok sayıda mezecisi ile halen ünlüdür. Bir Ermeni görüşmeci, semt içindeki dayanışma ve komşuluğu vurgulamıştır. Görüşmecilerin hepsi Tatavla'ya yerleşme nedenlerini semtin samimi ilişkilerin mekânı olması ve kendi toplumu ile bir arada olabilme imkânı sunması olarak açıklamaktadır. Sosyal hayatta Türk, Rum, Ermeni birlikteliği vurgulanmıştır Döner (2019, s. 179).

#### *Etkinlikler*

Kamusal etkinlik ve organizasyonların, geçmişten günümüze devam ettirilenlerinin dernek içlerinde ve kiliselerde devam ettiği bilinmektedir. Tatavla Karnavalı, 1941'e kadar devam ettirilmiş olup; o yıl çıkarılan bir kanun sonrası açık havada yapılması yasaklanmıştır. Karnaval, Semt sakinlerinden bir grup insanın girişimi ile 2009'da tekrar görünür kılınmaya çalışılmış ve 2009-2014 yılları arasında Türk, Rum ve Ermenilerin katılımıyla büyük bir ilgiyle devam ettirilmiştir. 2014 sonrasında ise güvenlik endişesi ile sonlandırılmıştır.

Günümüzde Kurtuluş'un bazı sokaklarında, farklı temalarda (yılbaşı, kadın emeği gibi) sokak şenlikleri yapılmaktadır. Ek olarak, semtin sosyal platformlarda 'Komşuluk Ağı' bulunmakta ve komşuların birbiri ile dayanışma halinde olduğu bilinmektedir (bkz. Facebook ve Instagram 'Kurtuluş Komşuluk Ağı' ve 'Mahalle Kurtuluş').

Semtte çeşitli sivil toplum kuruluşları bulunmakta olup, belirli dönemlerde yardım ve bağış kampanyaları düzenlenmektedir.

## **Bulgular ve Tartışma**

### *Şişli Belediyesi Anket Bulguları*

İncelenmiş olan iki etkinlik rehberi ve Kurtuluş'un sosyo-demografik ve kültürel yapısı ile kamusal hayatına yönelik bilgilerin yorumlanması sonucu oluşturulan kapalı uçlu anket çalışması Şişli Belediyesi ile yapılmıştır (Ek-1). Ankete verilen cevaplar sonucunda Şişli Belediyesi'nin etkinliklere yönelik hizmet düzeyi 52 puan üzerinden 13 puan olarak 'kötü/yetersiz' olarak belirlenmiştir (Ek-1).

Anketten elde edilen bulgulara göre;

Şişli Belediyesi'nin açık kamusal etkinliklerin planlanması, programlanması ve düzenlemesine yönelik bir koordinasyon birimi bulunmamaktadır. Açık kamusal etkinlikler, kültür ve sosyal işler birimi bünyesinde ele alınmakta ve birimde Şehir Planlama disiplininin bir uzman ve etkinliklere yönelik bir rehber bulunmamaktadır. Düzenlenmesi planlanan etkinlikler, Şişli Belediyesi Stratejik Planındaki 'gerçekleştirilmesi planlanan etkinlik sayısı' ve 'kültür-sanat faaliyetlerinin artırılması' hedefleri doğrultusunda ya da STK'lardan gelen talepler doğrultusunda yıl içerisinde spontane olarak ya da özel günlerde gerçekleştirilmektedir.

Etkinlikler STK ya da Belediye tarafından gerçekleştirilmekte olup, fon desteği alınmamakta, etkinliğe yönelik masa-sandalye, ses sistemleri, sahne, afişler, güvenlik ve sanatçı ücretleri belediye bütçesinden karşılanmaktadır. Belediye'nin bugüne kadar etkinlik düzenlediği STK'lar Kent Konseyi, Bomonti Ada ve İPA (İstanbul Planlama Ajansı) olarak belirtilmiştir. Ancak, etkinliğin kapsamına ve temasına yönelik belirlenmiş standart bir paydaş listesi yoktur. Bununla birlikte, mahalle sakinleri, mahallede etkinlik düzenleyebilmek adına başvuramamaktadır.

Etkinliklerin plan ve programına yönelik bir rehber bulunmadığından, tanımlanmış bir belediye ve paydaş görevleri olmadığı gibi etkinliklerin türü, yer seçimi, izinleri, başvuruları, değerlendirilmesi ve mekânsal organizasyonu ilgili de bir program söz konusu değildir. Etkinlik başvuruları, bir dilekçe ile Belediye'nin kültür ve sosyal işler birimine yapılmaktadır. Bu etkinliklerin seçilmesinde tanımlı değerlendirme kriterleri bulunmamaktadır.

Belediye'nin açık kamusal etkinliklere yönelik bir web sitesi ya da telefon uygulaması, etkinliklere yönelik çevrimiçi izin ve başvuru formları bulunmamaktadır. Etkinlikler, belediyenin duyurular sayfasından ya da afişler ile duyurulmakta, başvurular ve izinlerin alınması dilekçe yoluyla yüz yüze yapılmaktadır.

Belediye tarafından düzenlenmiş ve finanse edilmiş etkinlikler içerisinde Kurtuluş semtinde yapılmış olan 'Plak Etkinliği, Çocuk Festivali,

Kitap Şenliği, Sokak Şenliği' belirtilmiştir. Bununla birlikte, bu etkinliklerin süreğenliği ve takvimi bulunmamakta olup haftalık, aylık, dönemlik ya da yıllık tekrarlanmalarına yönelik bir bilgi alınamamıştır.

Ankette, yapılan etkinliklerde Kurtuluş'un tarihi, sosyo-demografik ve kültürel yapısı göz önünde bulundurularak planlanan etkinlikler bulunmakta mıdır sorusuna ise hayır cevabı alınmıştır. Semt geneli ve/veya mahalle özelinde toplum yapısını ve bileşenlerini gözeterak oluşturulmuş etkinlikler ve etkinlik temaları bulunmamaktadır. Bununla birlikte, tarihi açıdan öneme sahip ve yıllarca sürdürülmüş olan; 2009 yılında tekrar canlandırılmaya çalışılmış olan Tatavla Karnavalı'nın tekrar gerçekleştirilmesi yönünde planların olduğu belirtilmiştir.

#### *Kent Konseyi Röportajından Çıkarımlar*

Şişli Kent Konseyi Kültür, Sanat ve Turizm Meclis Başkanı ve Kent Hakkı Meclis Başkan Yardımcısı ile yapılan röportajda, Kent Konseyi'nin düzenlediği ve organize ettiği açık kamusal mekân etkinliklerinin programlanması ve yönetimi, teknolojiyle entegrasyon, etkinliklere yönelik fon ve finansmanlar, etkinliklerin türleri, içeriği ve seçilmesine yönelik görüşme yapılmıştır. Görüşme sonucunda edinilen bilgilere göre;

açık kamusal etkinlikler, mahallelilerden gelen talepler (e-posta ve mesajlar) doğrultusunda planlanmakta ve konseyin Kadın, Kültür, Gençlik, Ekoloji Meclisleri toplantılarında görüşülerek planlanmaktadır. Bu planlamada, etkinliğin temasının genellikle özel günlere göre belirlendiği (yılbaşı, bahar, paskalya) belirtilmiştir. Kurtuluştta yapılan etkinliğin yer seçimi için, belediye tarafından önceden planlanmış ve belirlenmiş mekânlar olmadığından ve Kurtuluş semti açık mekân açısından yetersiz olduğundan, yalnızca sokak etkinliklerinin düzenlenebildiği belirtilmiştir. Etkinliğin düzenleneceği mekânın seçimi ise teknik bir analiz olmaksızın, yaya sirkülasyonunun fazla ve taşıt trafiğinin az olduğu düşünülen sokakların belediyeye önerilmesi ile gerçekleşmektedir.

Etkinliklerin duyurularının belediye sayfasından, konseyin sosyal medya platformlarından ya da afişlerle yapılmakta olduğunu; ancak bunun yeterli olmadığını ve semt halkının etkinliklerden haberdar olmadığı belirtilmiştir. Konseyin, açık kamusal etkinliklere yönelik geliştirmiş ya da satın almış olduğu bir telefon uygulaması ya da etkinliklere yönelik bir internet sayfası bulunmamaktadır.

Kent Konseyi, düzenlemeyi planladığı etkinlik için, başvuru olarak belediyeye proje teklif formu sunmaktadır. Bu formda, etkinliğin ana

konusu ve hedef kitlesi, uygulama frekansı (tek sefer, tekrarlı, sürekli), uygulama alanı (ilçe geneli, mahalle özeli) ve etkinlik başlangıç bitiş tarihleri ile iş akışı, ihtiyaçlar, bütçe, sponsorlar, proje ekibi üyeleri, talep edilen gönüllü sayısı ve iş birliği yapılacak STK ve kurumlar belirtilmektedir. Süreğen bir etkinliğin olmadığı, ancak sokak şenliği etkinliğinin 2-3 ayda bir yapılmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Ek olarak, etkinlikler için belirli paydaşların olmadığı; etkinlik temasına göre iş birliği talep edildiği belirtilmiştir. Etkinlikler için fon desteği alınmadığı ve belediye bütçesinin de kısıtlı olmasından dolayı haftada ya da ayda bir etkinlik yapılamadığını ve etkinliklerin en az masrafla organize edilmeye çalışıldığı; bununla birlikte mahalleden etkinliklere katılımın fazla olduğunu, mahalleden etkinliklerle ilgili pozitif dönüşler alındığı da belirtilmiştir.

### *Tartışma*

En iyi örnek olarak incelenmiş olan 2 belediyenin etkinlik ve organizasyonlara yönelik yaklaşımları irdelendiğinde, her iki belediyenin de kamusal fayda yaratmak, toplumsal bir aradılığı ve toplum ruhunu desteklemek, aktif, sağlıklı ve sürdürülebilir kamusal mekânlar ve yaşam tarzları sunmak gibi stratejik hedeflerinin olduğu ve bu hedefleri gerçekleştirebilmek adına etkinlik koordinasyon birimleri kurduğu; etkinliklerin nasıl programlanacağı, yönetileceği ve etkinlik içerikleri ile ilgili rehberler hazırladığı görülmektedir. Şişli Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı'ndaki amaçlar incelendiğinde de 'Kapsayıcı bir kültür ve sanat politikası oluşturularak, Şişli'nin tarihi ve kültürel birikimi geleceğe taşınacaktır. Sürdürülebilir bir çevreye sahip, tüm canlılar için yaşanabilir ve sağlıklı bir kent tasarlanacaktır' şeklinde 2 amaca sahip olduğu ve bu doğrultuda kültür sanat faaliyetlerinin 25 mahallede artırılması, kültür sanat programlarına yatırım yapılması, etkinlik alanlarının geliştirilmesi gibi hedefler olduğu görülmektedir (Şişli Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, 2019). Bu üst ölçek kararlara karşın, belediyenin açık kamusal etkinliklere yönelik hizmet kalitesi 'kötü/yetersiz' olarak belirlenmiştir (Ek-1).

Bulgularda da tespit edildiği üzere belediye, etkinliklerin plan, program ve sürecini koordine edecek bir birime ve etkinlik rehberine sahip değildir. Bu durum, açık kamusal etkinlikleri keyfi olarak planlanan, tekliflerle şekillenen ve sadece özel günlere mahsus girişimler haline getirmektedir. Oysaki, çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği üzere, açık kamusal etkinlikler toplum ruhunu, kamusal ilişkileri, insan etkile-



şimi destekleyen; insanın sosyalleşmesine ve gelişimine katkı koyan önemli girişimlerdir.

Toronto ve New York'ta kamusal hayat göz önünde bulundurulduğunda, insanların kentsel mekânda spor, sanat, kültür dallarındaki birçok etkinlikte aktif olduğu, canlı bir kentsel hayatın olduğu ve bu durumun kamusal mekânı daha çekici hale getirdiği görülmekte ve bilinmektedir (Bolat, 2022, s. 77-84). Bunun temelinde ise, insanları kentsel mekânda aktif hale getirecek 'etkinlik kültürünü' toplumlarına adapte edebilmiş olmaları yatmaktadır. Bu etkinlik kültürünün topluma kazandırılması ise etkinliklerin bir sistem olarak planlanması gerekliliğini doğurmaktadır. Bu sistem, etkinliklerin kim/ler tarafından düzenleneceği, düzenleyicilerin görevleri, etkinliklerin bütçe ve fon ihtiyaçları, hangi kamusal mekânlarda yapılabileceği, bu mekânların fiziksel parametreleri, mekânın bağlam ile ilişkisi, kime hizmet edeceği, hizmet edeceği kitlenin sosyo-demografik yapısı, kültürel yapısı gibi kapsamlı ön çalışmalara ve kurguya sahip olmalıdır.

## Sonuç ve Öneriler

Kurtuluş semti, tarihi geçmişle öneme sahip; geçmişte ve günümüzde kozmokültürel yapısı olan özgün dokuda bir yerleşim yeridir. Yapılan incelemeler, günümüzde komşuluk ilişkilerinin halen yaşatılmaya çalıştığını ortaya koymuştur. Kurtuluş semt sakinleri, geçmişte olduğu gibi günümüzde de kamusal etkinliklere dahil olmayı ve sosyal hayatı deneyimlemeyi seven ve bu yönde talepleri olan bir toplumdur. Öyle ki semtte yapılan sokak etkinliklerine katılımın oldukça fazla olduğu, doğrudan gözlemlerle ve Kent Konseyinden alınan bilgilerle teyit edilmiştir. Bununla birlikte, semtte düzenlenen etkinliklerin, bir süreğenliğinin olmadığı, belirlenmiş temalarının ve sınıflamalarının olmadığı, çoğunlukla STK'ların teklifleri ile şekillenen tek seferlik ve tek günlük etkinlikler olduğu tespit edilmiş ve Şişli Belediyesi'nin etkinlik hizmet kalitesi zayıf olarak ortaya konmuştur. Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak, çalışmanın son bölümünde, Kurtuluş semti için hazırlanması önerilen ve konsept/tematik nitelikte olan açık kamusal mekân etkinlik rehberinin içeriğine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Kent Rehberleri, kamusal mekânla ilgili verilecek kararlarda, süreci yönlendirmek adına bir araç işlevi görmektedir. Yaşam kalitesinin arttı-

rılması ve sürdürülebilirliğin sağlanmasında bir araç konumunda olan rehberler, aktörlerin tanımlanması, ortak platformda beraber hareket edilebilmesi, bütüncül ve geleceğe dönük kararlar verilebilmesinde temel ilkelerin belirlenmesi ve uygulamaya yönelik süreci kontrol ederler (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2016, s. 6-7).

Çalışma kapsamında, hazırlanması önerilen açık kamusal mekân etkinlik rehberleri ise, yere özgü tematik bir rehber niteliğindedir. Kurtuluş semti için hazırlanması önerilen rehber, yerel ölçekte 'kentsel açık mekân etkinlikleri' temasına sahiptir.

*Kurtuluş semti kentsel açık mekân etkinlikleri rehberi içeriğine yönelik öneriler*

#### A- Etkinliklerin programlanması ve yönetilmesi

1- Açık mekân etkinlikleri koordinasyon biriminin oluşturulması: Semtte yapılacak, yapılması planlanan tüm etkinliklerin yönetilmesinden sorumlu bir birimin görev tanımları yapılmalı ve birimdeki meslek uzmanları belirlenmelidir.

2- Belediye birimlerinin tanımlanması: Etkinliğin türü ve gerçekleştirileceği mekâna göre, etkinlikle ilgili tüm teknik analizlerin, izin, başvuru ve değerlendirilmelerin yapılacağı birimler tanımlanmalıdır.

3- Teknolojiyle entegrasyonun sağlanması: Etkinlik koordinasyon birimi için web sitesi tasarlanmalıdır. Bu siteden etkinlik tür, tema ve tarihlerinin yanı sıra, gerekli başvuru ve izin belgelerine de çevrimiçi erişilebilmelidir. Ek olarak, bir telefon uygulaması geliştirilmeli ve Kurtuluş semt sakinlerinin etkinliklere günlük ve uzun erimli süreçte erişebilmesi ve haberdar olabilmesi sağlanmalıdır.

4- Etkinlik düzenleme başvuru kriterlerinin belirlenmesi: Mevcutta, dilekçe yoluyla yapılan başvurular yerine, organizasyonun adı, türü, sorumlu kişilerin iletişim bilgilerini içeren kurumsal bilgiler; il, ilçe, mahalle ya da topluluk olarak hizmet verdiği alan, organizasyon kapasitesi ve organizasyona dahil personel hakkında bilgiler; organizasyonun misyonunun, tarihçesinin ve temel faaliyetlerinin tanıtımı, program maliyetleri, idari masraflar, ekonomik ve sosyal kalınma için ayrılan bütçe, materyal ücretleri gibi organizasyon bütçesinin detaylı içeriği, önerilen organizasyonun saha planı, olması istenilen/ önerilen mekânın tanımlanması ve olası etkinliklerin detaylı açıklanması ve kamu yararı gibi etkinliklere yönelik detaylı başvuru içerikleri talep edilmelidir.

- 5- Paydaşların belirlenmesi: Ulusal ve uluslararası ölçekte paydaşlar ve paydaşların görevleri tanımlanmalıdır.
- 6- Etkinliklerin seçim kriterlerinin belirlenmesi: Kurtuluş semtine özgü konsept bir rehber hazırlanacağı için semtin sosyo-demografik yapısına uygunluk, kültürel çeşitliliği destekleme gibi kriterler belirlenmeli ve öncelenmelidir.
- 7- Fon desteği başvuruları ve bütçe kapsamının belirlenmesi: Etkinliğin sınıfı ve türüne göre, başvurabilecekleri fon destekleri tanımlanmalı ve belediyenin her bir etkinlik sınıfı ve türüne göre ayıracakları bütçeler ile bütçe kapsamında sunacakları hizmetler belirlenmelidir.

#### B-Etkinliklerin sınıflandırılması ve türleri

- 1- Etkinlikler, ölçeğine ve büyüklüğüne göre; haftalık, dönemlik, yıllık olmasına göre, işlevine göre ve temasına göre sınıflandırılmalıdır.
- 2- Ölçeğine ve büyüklüğüne göre etkinlikler: Semt geneli yapılacak etkinlikler, mahalle ölçeğinde yapılacak etkinlikler ve sokak özelinde yapılacak etkinlikler olarak tanımlanabilirler. Semt geneli etkinlikler Tatavla karnavalı gibi semtin tamamına hitap edecek büyük etkinlikler olmalıdır. Mahalle ölçeğindeki etkinlikler ise, mahallenin sosyo-demografik ve kültürel yapısına göre belirlenmelidir.
- 3- Haftalık, dönemlik ve yıllık olmasına göre etkinlikler: Haftalık etkinlikler, sosyal etkileşim odaklı ve insanları düzenli olarak bir araya getirecek ve iletişimi sağlayacak etkinlikler olabilir. Bunlar, çeşitli yetişkin oyunları, kitap günleri ve söyleşiler olabilir.
- 4- İşlevine göre etkinlikler: Sanat, spor, eğitim gibi işlevlere göre etkinlikler tanımlanabilir. Sanat etkinlikleri kapsamında açık hava resim sergileri, dans gösteri, sahne gösteri düzenlenebilir. Spor işlevi kapsamında yürüyüşler düzenlenebilir ve semt genelinde yürüyüş güzergahları belirlenebilir. Eğitim işlevi kapsamında, eğitimcilerle iş birliği yapılarak farklı disiplinlerle ilgili açık hava söyleşileri düzenlenebilir, kentlilik bilincini geliştirmek ve kolektif belleğin desteklenmesi amacıyla semtin tarihi ve kültürüne yönelik sunumlar yapılabilir. Eğitim seviyesinin düşük olduğu Hacıahmet, Yenişehir ve Yayla mahallelerinde eğitime yönelik teşvik seminerleri verilebilir, kitap okuma günleri düzenlenebilir.

5- Temasına göre etkinlikler: mahallelerin sosyo-demografik yapısına göre etkinlikler: Çocuk nüfusun fazla olduğu Hacıahmet, Yaya ve Yenişehir mahallelerinde çocuklar için oyunlar kurgulanabilir, Genç nüfusun fazla olduğu Hacıahmet, Yenişehir ve İnönü mahallelerinde müzik şenlikleri, dans gösteri düzenlenebilir, yaşlı nüfusun fazla olduğu Bozkurt, Duatepe ve Feriköy mahallelerinde egzersiz ve fiziksel aktiviteye yönelik açık hava etkinlikleri ve turlar düzenlenebilir, sağlık ve meditasyon temalı söyleşiler yapılabilir. Kültürel etkinlikler: Farklı kültürlerin etkileşimini sağlayabilmek için semtte Türk, Rum ve Ermeni kültürünü yansıtan müzik şölenleri, geleneksel yemeklere yönelik kermesler, tarihi ve kültürel açık hava sunuları yapılabilir.

## **Extended Abstract**

### **Reconstructing the Public Human**

**Open Public Space Event Guides as a Tool and  
Suggestions for Istanbul/ Kurtuluş Neighbourhood**

Asude Bolat<sup>3</sup>

ORCID: 0000-0002-2111-7756

As organisms living and interacting in groups, human beings are social beings and have social needs such as communication, socialisation/interaction, participation in groups, belonging to society and place. However, as metropolises have become more crowded, society has started to lose its ties with each other. This is the current situation of neighbourhoods, which are defined as the essence of the city. In today's society where public life has collapsed, it has become necessary to create common grounds where people can come together for the 'reconstruction of the public person'. Neighbourhoods are the basis of the city as an area where relationships are formed, spread, adjusted, transformed and experienced, and they are a social and cultural unit, a space for confrontation with others and a space for initiating a relationship with them around certain values. In this respect, it is possible to define neighbourhoods as the cornerstone that plays a key role in the creation of sustainable societies and the 'reconstruction of the public man'. Neighbourhoods gain their uniqueness from the culture, similar lifestyles, proximity, familiarity, and neighbourly relations developed through solidarity and solidarity. These characteristics of the neighbourhood actually develop people's attachment to place and sense of community, and turn a place into a 'place'. Another feature of the neighbourhood is that it offers people an environment where they can socialise. In order for people to interact in the public space, initiate communication and maintain their interest in a single focus together, mutual joint activities, a common purpose or ongoing public rituals are necessary. Naturally, activities and rituals play a major role in the formation of community spirit, the crea-

---

<sup>3</sup> Research Assistant, Istanbul Technical University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, E-mail: bolat18@itu.edu.tr

tion and maintenance of neighbourhood culture, and the creation of an environment for people to interact and communicate. The activities that take place in the neighbourhood environment bring the neighbourhood together in a common space, around common values, with common actions. These activities contribute to the formation of neighbourhood consciousness. In addition, open public events give social meaning and strengthen the identity of the neighbourhood by integrating people with certain activities and actions and enabling joint participation and experience, and support loyalty and belonging to the place and community.

Whether from a spatial or socio-spatial perspective, in 21st century European countries and America, open public events and organisations are handled with many dimensions such as planning, programming, management and reorganisation/redesign of space, and conceptual city guides for events are prepared by local municipalities. In Turkey, on the other hand, 'urban design guidelines preparation guide' was published in 2016, and it is possible to say that urban guidelines have recently entered the agenda of local municipalities in Turkey. However, there is no city guide prepared for events and organisations in open public spaces in Turkey and there is no academic study on this subject.

As a result of all these reasons, this study firstly aims to analyse the international guides prepared for events and organisations, and then to offer suggestions for the content of a conceptual event and organisation guide for the Kurtuluş neighbourhood in Şişli district of Istanbul. The study examines events and organisations from a socio-spatial perspective and is important in terms of providing suggestions specific to the 'Kurtuluş' neighbourhood, which has been selected as a sample area and has both historical and cultural authenticity. The main reason for the selection of Kurtuluş neighbourhood as the study area is that it is a settlement with a unique texture with its historical past; it is a settlement with a cosmo-cultural structure in the past and today; neighbourly relations are still trying to be kept alive today and the participation in street activities in the neighbourhood is quite high according to personal observations. The study consists of 4 main parts. In the first part, in line with certain criteria, the content of two activity guides selected by best practice review is analysed. In the second part, the historical, socio-cultural and demographic structure of the Kurtuluş neighbourhood, which was selected as the sample area, was examined from past to present and the general structure of the society was tried to be revealed. The

third part of the study constitutes the synthesis of the first two parts. In this part, the content of the sample guides and the findings of the questionnaire created by synthesising the socio-demographic data of the liberation are discussed. The questionnaire was administered to the relevant units in Şişli Municipality and Şişli City Council, and the service quality levels of the stakeholders for events and organisations in the neighbourhood were measured. The last part of the study offers suggestions for the content of a conceptual event and organisation guide for the district based on the findings.

In this study, firstly, a best practice review of event and organisation guides was conducted and New York and Toronto event guides were identified and examined as best practices in line with the criteria of integrity, comparability, offering collaborative living practices and supporting collective experiences. In the second part of the study, historical literature on the historical, socio-cultural and demographic structure of the Kurtuluş neighbourhood was read and demographic data for 9 neighbourhoods of the neighbourhood, which were requested from TUIK on a neighbourhood basis, were analysed. With all these data, the socio-cultural structure of the neighbourhood and its neighbourhoods was tried to be revealed. The data obtained from TurkStat was analysed with the help of Excel software and the numerical information was converted into neighbourhood-based percentages. In the third part of the study, a survey was conducted on the open public events and organisations organised by Şişli Municipality. Since Şişli Municipality is the local administration serving Kurtuluş neighbourhood, the interviews with various departments of Şişli Municipality revealed that the Directorate of Culture and Social Affairs and the Directorate of Press and Publications are the executors of the planning and programming of events and organisations, whereas the Directorate of Urban Planning and Planning and Project Management is not involved in this process. The stakeholders in the programming of events and organisations are stated as the City Council. The Municipality does not have an Event Coordination and Management Office. For these reasons, the survey was conducted with the Directorate of Culture and Social Affairs of Şişli Municipality and a face-to-face interview was conducted with the City Council. With the questionnaire study, it has been determined whether the plan, programme, management and content of the events and organisations carried out in Şişli/Kurtuluş have the qualifications in the sample guides

and service quality levels have been determined. The survey was designed in two categories consisting of closed-ended questions. In category A, double comparison scale from comparative scales was used; in category B, 3-point Likert scale from itemised evaluation scales was used to measure the level of quality. The questionnaire questions were based on the criteria that the two examples analysed in the best case study should have in the planning and space management of socio-cultural activities.

Kurtuluş neighbourhood is an important settlement with its historical past and a unique texture with a cosmocultural structure in the past and present. The investigations revealed that neighbourly relations are still being kept alive today. The residents of Kurtuluş neighbourhood are a society that likes to be involved in public activities and experience social life and has demands in this direction. In fact, it has been confirmed by direct observations and information received from the City Council that the participation in the street activities held in the neighbourhood is quite high. However, it has been determined that the events organised in the neighbourhood do not have a continuity, do not have determined themes and classifications, are mostly one-off and one-day events shaped by the proposals of NGOs, and the event service quality of Şişli Municipality has been revealed as weak. Based on all these results, in the last part of the study, suggestions have been made for the content of the open public space activity guide, which is proposed to be prepared for Kurtuluş and which has a thematic nature.

### **Kaynakça/References**

- Alver, K. (2013). *Mahalle: Mahallenin Toplumsal ve Mekânsal Portresi*. Hece Yayınları, Ankara.
- Arıkan, R. (2018). Anket Yöntemi Üzerinde Bir Değerlendirme. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 97-159.
- Bolat, A. (2022). *Kentsel Açık Mekân Olarak Caddelerin Kalite Kriterleri Bağlamında Değerlendirilmesi ve Kavramsal Bir Model Önerisi: Van Cumhuriyet Caddesi Önerisi*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bretcvhneider, S., Marc-Aurele F., Wu, J. (2004). Best Practices Research: A methodological Guide for the Preplexed. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 15, 307-323.



- Dempsey, N. (2011). The Social Dimensions of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability, *Wiley Interscience*, 1-13.
- Döner, B. (2019). *Azınlıkların Gündelik Yaşamında Kültürel Süreçler: Moda, Tatavla, Samatya*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erin, İ. (2014). *Effect of Identity Construction Policies on Urban Space: Tatavla Case*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Kentsel Tasarım Programı.
- Goffman, E. (2018). *Toplum İçinde Davranmak*. Ankara: Heretik Basın Yayın.
- Greene, S. (1992). Cityshape Communicating and Evaluating Community Design. *Journal of the American Planning Association*, 177-189.
- Han, B. (2022). *Ritüellerin Yok Oluşuna Dair*, İnkâ Yayınları, İstanbul
- Hristodulu, M. (2013). *Tatavla Tarihi*, istos yayın, İstanbul.
- Irmak, H. (2017). *Tatavla'dan Kurtuluş'a*, Aras Yayıncılık, İstanbul.
- Kent, E. (2019). Leading urban change with people powered public spaces. The history, and new directions, of the Placemaking movement, *The Journal of Public Space*, 4 (1).
- Maslow, A. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 370-396.
- Paddison, R. ve Tiesdell, S. (2010). *Urban Studies: Society*, SAGE.
- Richard, G. (2014). *Event Design: Social perspectives and practices*. Routledge: London.
- Sennet, R. (2019). *Kamusal İnsanın Çöküşü*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Stavrides, S. (2016). *Müşterek Mekân: Müşterekler Olarak Şehir*, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Türker, O. (2013). *Osmanlı İstanbul'undan bir köşe Tatavla*, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- URL 1: <http://tacticalurbanismguide.com/>
- URL 2: <https://www.nycstreetdesign.info/programming>
- URL 3: <https://www.nycgovparks.org/events>
- URL 4: ([www.nyc.gov/sapo](http://www.nyc.gov/sapo))
- URL5: ([www.nyc.gov/weekendwalks](http://www.nyc.gov/weekendwalks); [www.nyc.gov/plazas](http://www.nyc.gov/plazas); [www.nyc.gov/plazas](http://www.nyc.gov/plazas); [www.nyc.gov/dotart](http://www.nyc.gov/dotart); [www.nyc.gov/summerstreets](http://www.nyc.gov/summerstreets))
- URL 6: (<https://www.nycgovparks.org/programs> )
- URL 7: <https://www.nyc.gov/site/cecm/cultural-events/portal.page>
- URL 8: <https://www.nyc.gov/site/cecm/cultural-events/portal.page>
- URL 9: <https://www.brooklynbridgepark.org/education/>
- URL 10: <https://www.nycgovparks.org/events>
- URL 11: <https://www.nyc.gov/site/cecm/permitting/permit-types/street-events.page>
- URL 12: <https://www.nycgovparks.org/programs>
- URL 13: <https://www.toronto.ca/business-economy/industry-sector-support/events/>
- URL 14: <https://www.toronto.ca/explore-enjoy/festivals-events/festivals-events-calendar/>

- URL 15: <https://www.toronto.ca/business-economy/industry-sector-support/events/topic-areas/>
- URL 16: <https://www.toronto.ca/services-payments/streets-parking-transportation/street-events/temporary-street-closure-permit/>
- URL 17: <https://www.toronto.ca/explore-enjoy/festivals-events/festivals-events-calendar/>
- URL 18: <https://www.toronto.ca/business-economy/industry-sector-support/events/criteria-definitions-and-examples/>
- URL 19: <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/5968/tatavlanin-kurtulusu-nasil-olur>

## Asude Bolat

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır. Lisans Eğitimini Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde; Yüksek Lisansını İTÜ Kentsel Tasarım Anabilim Dalı'nda tamamlamış olup Doktora eğitimine halen İTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde devam etmektedir. Yüksek Lisans Tezinde Kentsel açık mekân kalitesinin artırılmasına yönelik kavramsal bir model önerisi sunmuş olan Bolat; Doktora sürecinde ağırlıklı olarak kamusal mekân yönetimine odaklanmaktadır. Yaşam kalitesi, Sosyal Sürdürülebilirlik, Kent Kimliği, Yer Duygusu ve Aidiyet konularına ilgi duymakta ve bu konularda çalışmalarına devam etmektedir.

*She is a Research Assistant at Istanbul Technical University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning. She completed her Bachelor's Degree at Gazi University, Department of Urban and Regional Planning; Master's Degree at ITU, Department of Urban Design and is currently continuing her PhD education at ITU, Department of Urban and Regional Planning. Bolat, who presented a conceptual model proposal for increasing the quality of urban open space in his Master's Thesis; focuses mainly on public space management in her PhD process. She is interested in quality of life, Social Sustainability, Urban Identity, Sense of Place and Belonging and continues to work on these areas.*

**E-posta:** bolat18@itu.edu.tr

**Bildirim:** Makale, yazar tarafından yazılmış, özgün bir çalışma olup; Doç. Dr. İmge Akçakaya Waite'in doktora programı kapsamında vermiş olduğu 'Toplum ve Mekân' dersinde yapılan araştırma ile hazırlanmıştır. Geliştirilip genişletilmiş ve makale formatına uygun olarak İdealkent dergisine yollanmıştır.

## Ekler

## Ek.1: Şişli Belediyesi ile yapılmış olan etkinliklere yönelik anket çalışması.

Anket Soruları	Şişli Belediyesi, İstanbul / Türkiye					
	ANKET CEVAPLARI					
	A Kategorisi			B Kategorisi		
İçe, semt ve/veya mahalle düzeyinde etkinlik ve organizasyonların planlanmasına yönelik bir biriminiz var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların planlanmasına yönelik rehber(ler)iniz var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların düzenlenmesi, başvuru ve katılımlara yönelik web siteleriniz var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların düzenlenmesinde, başvuru ve katılımlarda kullanılan telefon uygulamalarının var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların düzenlenmesinde belirlenmiş paydaşlar var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların düzenlenmesinde ulusal STK'lar ile işbirliği yapılmakta mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların düzenlenmesinde uluslararası STK'lar ile işbirliği yapılmakta mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların finansmanında kurum ve/veya kuruluşlardan fon desteği sağlanmakta mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinliklerin seçilmesinde finansman önceliğine yönelik kriterleriniz bulunmakta mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
İzin başvuruları online/çevrimiçi yapılabilmekte midir?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Planlanan etkinlik ve organizasyonlar için başvuru formu ve başvuru web sitesi bulunmakta mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinliklerin değerlendirilmesi ve seçilmesinde belirlenmiş kriterlerinizi bulunmakta mıdır? ( kamu yaran 30 puan, bağlamla ilgili 20 puan gibi)	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Belediye tarafından düzenlenen ve Belediye tarafından finanse edilen etkinlikler var mı?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
STK tarafından düzenlenen ve STK tarafından finanse edilen etkinlikler var mı?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
STK tarafından düzenlenen ve Belediye tarafından finanse edilen etkinlikler var mı?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Mahalle/ semt sakinleri tarafından düzenlenen ve Belediye tarafından finanse edilen etkinlikler var mı?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Etkinlik ve organizasyonların temaları ve içeriği seçerken şu parametrelere hangileri kullanılmaktadır? - Etkinliğin büyüklüğüne göre, - Günlük/ dönemlik/ yıllık olmasına göre, - Fon sağlayan ve organize edenlere göre,	(2P) HEPSİ	<input type="checkbox"/>	(1P) BİR KISMI	<input type="checkbox"/>	(0P) HIÇBİRİ	<input type="checkbox"/>
Aşağıdaki harcamalardan ne kadarını Fon ya da belediye bütçesinden karşılıyorsunuz? - sanatçılara ödenen ücretler, programlama masrafları, - atık yönetim hizmetleri, erişilebilirlik hizmetleri, - reklam-promosyon-pazarlama-afiş hizmetleri, - güvenlik ve servis ücretleri	(2P) HEPSİ	<input type="checkbox"/>	(1P) BİR KISMI	<input type="checkbox"/>	(0P) HIÇBİRİ	<input type="checkbox"/>
İnşaat ve aşağıdaki dokümanlardan hangileri istenmektedir? - etkinlik konu önerisi, sigorta, sponsor bilgisi, etkinlik tarihleri, etkinliği düzenleyen saha planı ve çizelgeler	(2P) HEPSİ	<input type="checkbox"/>	(1P) BİR KISMI	<input type="checkbox"/>	(0P) HIÇBİRİ	<input type="checkbox"/>
Başvurularla aşağıdakilerden hangileri istenmektedir? site planı, acil durum planı, trafik yönetim planı, atık yönetim planı	(2P) HEPSİ	<input type="checkbox"/>	(1P) BİR KISMI	<input type="checkbox"/>	(0P) HIÇBİRİ	<input type="checkbox"/>
Başvurularla aşağıdaki hangi bilgiler talep edilmektedir? organizasyon türü, sorumlusu, organizasyonun hizmet vereceği ilçe/mahalle/topraklık, organizasyon kapasitesi ve personel sayısı, önerilen organizasyon alanı, proje özeti, projenin kamusal faydaları, saha planları	(2P) HEPSİ	<input type="checkbox"/>	(1P) BİR KISMI	<input type="checkbox"/>	(0P) HIÇBİRİ	<input type="checkbox"/>
Kurtuluş'ta tarihten günümüze devam ettirilen etkinlikler var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Kurtuluş'ta tarihten günümüze devam ettirilmesi planlanan etkinlikler var mıdır?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Kurtuluş'ta düzenlenen yerel etkinlik ve organizasyonlarda tarih yapısı göz önünde bulundurularak temalar oluşturuluyor mu?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Kurtuluş'ta düzenlenen yerel etkinlik ve organizasyonlarda sozyo-kültürel yapısı göz önünde bulundurularak temalar oluşturuluyor mu?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
Kurtuluş'ta düzenlenen yerel etkinlik ve organizasyonlarda demografik yapısı göz önünde bulundurularak temalar oluşturuluyor mu?	(2P) EVET	<input type="checkbox"/>	HAYIR (0P)	<input type="checkbox"/>		
<b>A VE B KATEGORİLERİNDE ALINABİLECEK MAKSİMUM VE MİNİMUM SKORLAR:</b>	<b>MAKS. (42P)</b>	<b>MİN. (0 P)</b>	<b>MAKS. (10P)</b>	<b>MİN. (0 P)</b>	<b>MAKS. (52P)</b>	<b>MİN. (0 P)</b>
<b>İYİ: 36P- 52P ARASI</b>	<b>A KATEGORİSİNDE ALINAN PUAN (10 P)</b>		<b>B KATEGORİSİNDE ALINAN PUAN (3 P)</b>		<b>ALINAN TOPLAM PUAN (13P)</b>	
<b>KOTU: 30P- 17P ARASI</b>					<b>KOTU</b>	